

Mladšie testované osoby zasa vynechali funkcie „neoprávnené nároky falošného hrdinu“, „spoznanie pravého hrdinu“ a „odhalenie falošného hrdinu“

Napr : Král musí pred svatbou odísť na vojnu, zatal' komorná otrávi budúcu kráľovnú a dosadí na jej miesto jej vlastnú dcéru, hrdina zabije draka a potom zaspí od únavy, jeho sluha zatal' unesie oslobodenú princeznú a prinúti ju svedčiť, že on zabil draka – pravý hrdina sa spozná podľa toho, že má pri sebe jazyky z dračích hláv, ktoré bol vyrezal po suboji

Rozprávky osôb nad 19 rokov obsahujú teda viac funkcií, a sú to práve tie, ktoré sa týkajú problémového okruhu hľadania identity

Obsadenie rolí

V obsadení siedmich postáv, ktoré sa podľa Proppa vyskytujú v každej rozprávke, sa našli tri rozdiely

vek	11 - 18	20 - 28
škodca, protihráč	cudzía vláda	cudzía vláda, ale práve tak často aj obluda, drak, dravec
hľadaná postava	terajšia partnerka	budúca partnerka
hrdina	muž	mladý muž

Obsadenie rolí v poviedkach staršej vekovej skupiny skôr zodpovedá klasickým rozprávkovým roľam ako obsadenie v poviedkach mladších, v ktorých tiež chýba postava falošného hrdinu

Súhrn výsledkov

- Dispozícia rozprávať v projektívnom teste TAT poviedky podobné rozprávkam narastá s vekom testovaných osôb

- Druh poviedok podobných rozprávkam by mohol byť typický pre zodpovedajúcu vekovú skupinu vo voľbe funkcií a postáv Respondenti nad 19 rokov častejšie produkujú poviedky podobné klasickým rozprávkam.

- Rozdiely medzi typmi poviedok rozličných vekových skupín zväčša nebudú štatisticky signifikantné

Literatúra

- Bischof, N. Mythen und Marchen, poznámky k prednáške v letnom semestri 1991 na Univerzite v Zurichu
 Campbell, J. The Hero with a Thousand Faces. New York 1949
 Jung, C. G. Psychologie und Religion. Zurich/Stuttgart 1963
 Jung, C. G. Symbole der Wandlung. Olten/Freiburg 1. Br 1973
 Jung, C. G. Traumsymbole des Individuationsprozesses. Olten/Freiburg 1. Br 1972
 Jung, C. G. Über die Archetypen des kollektiven Unbewussten. Zurich 1935
 Propp, V. Morfológia rozprávky. Bratislava, Tatran 1971. 188 s. [Orig. Морфология сказки. Ленинград 1928.]

Niektoré psychologické aspekty interpretácie vybraných modálnych slovies

Miroslav Popper

Kabinet výskumu sociálnej a biologickej komunikácie SAV, Bratislava

1. Úvod

Problémy, vynárajúce sa pri skúmaní verbálnej komunikácie z hľadiska prístupu založeného na jej modelovaní, zasahujú minimálne do štyroch vedných disciplín: jazykovedy, filozofie, umelej inteligencie a psychológie. V uvedených disciplínach, resp. ich oblastiach panuje zhoda v tom, že pri adekvátnej interpretácii komunikovaného je nevyhnutné určiť intencie komunikujúcich. Takýto názor formulovali viac alebo menej explicitne viacerí autori, napríklad Greenová (1989), ktorá definuje pragmatiku ako štúdium porozumenia intencionálnym ľudským aktom, Austin (1992) vymedzením perlokutívnych aktov (t. j. aktov pôsobiacich na myslenie, city, alebo konanie adresátov), Minsky (1988) špecifikovaním určitých jadrových významov vyjadrujúcich príčiny, činnosti, účely alebo úmysly a vysvetlenie, Johnson-Laird (1988), ktorý medzi jadrové slová, kľúčové pri interpretácii vety, zaraďuje pojmy ako priestor, čas, možnosť, pripustiteľnosť a intencia.

Intencie sa dajú najprímeranejšie charakterizovať psychologickými kategóriami postojov (najmä ich konatívnej zložky, vyjadrujúcej tendenciu ku konaniu) a vôle. Korelátom týchto kategórií je v lingvistike oblasť modálnosti, vyjadrená predovšetkým modálnymi slovesami. Dá sa predpokladať, že určenie významov modálnych slovies môže byť pre adekvátnu interpretáciu komunikovaného rozhodujúce. To nás viedlo k uskutočneniu predvýskumu s vybranými modálnymi slovesami, ktorého výsledky prezentujeme